

การพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13
THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE
ADMINISTRATION MODEL IN BASIC EDUCATION SCHOOLS UNDER
REGIONAL EDUCATION OFFICE NO. 13

สุกันยามาศ มาประจง
SUKANYAMART MAPRAJONG
นฤมล ศักดิ์ปกรณกานต์
NARUMON SAKPAKORNKAN
โกวิท วัชรินทรางกูร
KOVIT VAJARINTARANGOON
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
BURIRAM RAJABHAT UNIVERSITY
จังหวัดบุรีรัมย์
BURIRAM PROVINCE

รับบทความ : 10 กรกฎาคม 2563 /ปรับแก้ไข : 5 สิงหาคม 2563 /ตอบรับบทความ : 19 สิงหาคม 2563

Received : 10 July 2020 /Revised : 5 August 2020 /Accepted : 19 August 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 การพัฒนารูปแบบดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สำหรับการประเมินรูปแบบดำเนินการโดยกลุ่มผู้ประเมินได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประเมินด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ทดลองใช้รูปแบบ หลังจากทดลองใช้รูปแบบแล้วประเมินด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ฉบับสมบูรณ์พร้อมคู่มือการใช้งาน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ สำหรับส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการก่อนการพัฒนา 2) การประเมินตนเองก่อนการพัฒนา

3) การพัฒนา และ 4) การประเมินหลังการพัฒนา ผลการประเมินรูปแบบบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินรูปแบบในด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุดและความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาหลังจากทดลองใช้รูปแบบแล้วประเมินด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน, การประกันคุณภาพภายใน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The research purposes were to develop and evaluate the model of internal quality assurance administration in basic education schools under Regional Education Office No. 13. Qualitative research was conducted by interviewing 4 school directors in the best practice schools, selected by purposive sampling. A tool was the semi-structured Interviews form. Data were analyzed by content analysis. The target group for focus group discussion to create the model were 9 experts. The instrument was the focus group discussion record form. The 5 experts, evaluating the accuracy and appropriate of the model, and 40 school directors experimented using the model, after trial the model, evaluating the feasibility and usefulness of the model. The data were collected by using 5 - rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation. The research result found that a model of internal quality assurance administration in basic education schools under Regional Education Office No. 13, including user manual, composed of three parts: part 1) concepts and principles, part 2) objectives, and part 3) developmental processes for internal quality assurance administration in basic education schools. The model was evaluated by experts and school directors. According to the experts, the accuracy and appropriate of the model was evaluated at the highest level. After self-studying, as the result, the school directors, evaluated the feasibility and usefulness of the model at the highest level.

Keywords : Development model, Internal quality assurance administration, Internal quality assurance, Basic education schools

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างมาก โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางธรรมชาติ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างเฉียบพลัน ซึ่งเป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทาย ได้แก่ คุณภาพของคน ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

การใช้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนนั้น นอกจากจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพโดยตรงแล้ว ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงระบบ กลไก และสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนา

อย่างเต็มที่ ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษา มีคุณภาพ ตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงาน มีความมั่นใจว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่แตกต่างกันไม่มาก นักเรียนที่จบการศึกษาจากสถานศึกษาทุกแห่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรกำหนด กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา (Bureau of Educational Testing, 2010, p. 2)

ที่ผ่านมา มีการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษามาแล้วหลายครั้ง กระแสสังคมก็ยังคงมีการวิพากษ์วิจารณ์ ว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่ได้สร้างระบบคุณภาพให้เกิดขึ้น อย่างจริงจัง สถานศึกษามุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านการประเมินภายนอกเท่านั้น (Bureau of Educational Testing, 2011, p. 1) ผลผลิตทางการศึกษายังไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อาทิ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เป็นผลการทดสอบ การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ และผลการประเมินระดับนานาชาติ (PISA) ก็มีคะแนนต่ำมาก เด็กจำนวนมาก ถูกทอดทิ้ง เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาแล้วก็ยังอ่านหนังสือไม่ออกไม่เป็นนักอ่านนักคิดวิเคราะห์ ขาดความสามารถในการเผชิญปัญหา ขาดทักษะชีวิต (Piboon, 2014, p. 6)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าประเทศไทยยังไม่สามารถจัดการศึกษาให้ได้ผลตามที่มุ่งหวังไว้ ประกอบกับ มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการศึกษาใหม่ในหลายด้าน อาทิ มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ลงมาที่สำนักงานศึกษาธิการภาค มีการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับใหม่ คือกฎกระทรวงว่าด้วยการประกันคุณภาพ การศึกษา พ.ศ. 2561 มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดใหม่ ทำให้งานวิจัยที่มีอยู่แล้วไม่สามารถ นำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและสนองความต้องการให้กับกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหาร สถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยจะนำผลที่ได้จากการศึกษามาใช้ในการบริหารการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้นอันส่งผลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติ และมีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13
2. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13

ประโยชน์การวิจัย

1. ได้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ได้แนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันหรือคล้ายกัน นำรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดังนี้

1.1 ดำเนินการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปี 2562 จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกครบสาม อยู่ในระดับดีมาก จังหวัดละ 1 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ และกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยสังเคราะห์เนื้อหาจากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Maprajong, Sakpakomkan, & Vajarintarangoon, 2020, pp. 87-89) มากำหนดเป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขหรือวิธีการที่ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 พิจารณาความชัดเจนของข้อคำถามและคำแนะนำเพิ่มเติม ผู้วิจัยทำการปรับ แก้ไข ครั้งที่ 2 ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ จึงสามารถนำไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจัดทำและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้วิจัยลงพื้นที่ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมแบบสัมภาษณ์และอุปกรณ์สำหรับการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

1.2 การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus group discussion) กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) กำหนดคุณสมบัติ คือ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผ่านการประเมินคุณภาพภายนอกครบสามอยู่ในระดับดีมาก 2) เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลคุณภาพด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาหรือเป็นผู้ที่มีผลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาปรากฏเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาในเขตพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เทปบันทึกเสียง วิดีโอ (VDO) และกล้องบันทึกภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ดำเนินการดังนี้

1.2.1 ผู้วิจัยนำเสนอหลักการความเป็นมา วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิด รวมทั้งชี้แจงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.2 กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการนำเสนอโดยให้แสดงความคิดเห็นคนละ 2 รอบ รอบละประมาณ 5 นาที และขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพในกิจกรรมสนทนากลุ่ม

1.2.3 กำหนดประเด็นการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ด้าน 28 ประเด็นการพัฒนา เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการบริหารจัดการในการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.4 สรุปวิธีการบริหารจัดการและปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายด้านและรายข้อ

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลกระบวนการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้าน

1.4 ยกร่างรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยดำเนินการดังนี้

1.4.1 กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ โดยศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย แล้วนำหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบเบื้องต้น โดยกำหนดเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา สำหรับส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา มีองค์ประกอบในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ เป็นการกำหนดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้รับการพัฒนาเกี่ยวกับ 1) ความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญความจำเป็นในการพัฒนา และ 2) แนวทางการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา เป็นการกำหนดให้ผู้รับพัฒนาต้องได้รับการประเมินก่อนการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา เป็นการกำหนดการดำเนินการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารประกอบรูปแบบการพัฒนา เนื้อหาของการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ด้าน ดังนี้ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การดำเนินตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) การประเมินคุณภาพภายใน 6) การรายงานการประเมินตนเอง และ 7) การพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อย คือ แนวคิด ประเด็นการพัฒนา การบริหารจัดการ และปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา เป็นการประเมินการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลังการพัฒนา และดำเนินการพัฒนาซ้ำในกรณีที่ผู้รับพัฒนาไม่ผลการประเมินหลังการพัฒนาไม่ผ่าน สามารถกลับไปพัฒนาซ้ำจนกว่าจะผ่านการประเมิน

1.4.2 นำ (ร่าง) รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจนมีความสมบูรณ์ แล้วทำการจัดพิมพ์รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่งกักตักสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปประเมินต่อไป

2. การประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 13 ดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ดังนี้

2.1 การประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวคิดของ The joint committee on standards of educational evaluation (2000, p. 399) โดยแบ่งกลุ่มผู้ประเมินออกเป็น 2 กลุ่ม ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

2.1.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้มีคุณสมบัติดังนี้คือ 1) เป็นอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยหรือนักการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาทางการศึกษาที่มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์

ในการเป็นผู้ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และ 4) เป็นผู้ที่เคยได้รับรางวัลคุณภาพด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาหรือเป็นผู้ที่มีผลงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาปรากฏเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาในเขตพื้นที่นั้น ๆ จำนวน 5 คน ซึ่งจะประเมินด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จำนวน 40 คน ซึ่งจะประเมินด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินรูปแบบ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ และฉบับที่ 2 แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ซึ่งแบบประเมินมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด ประเมินใน 4 ด้านได้แก่ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินรูปแบบโดยใช้เทคนิคการวัดดัชนีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ดำเนินการโดยการสร้างแบบตรวจสอบแบบประเมินรูปแบบแล้วนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบตรวจสอบแบบประเมินมาแก้ไขปรับปรุง จากนั้นจึงเอาไปนำเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินรูปแบบมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

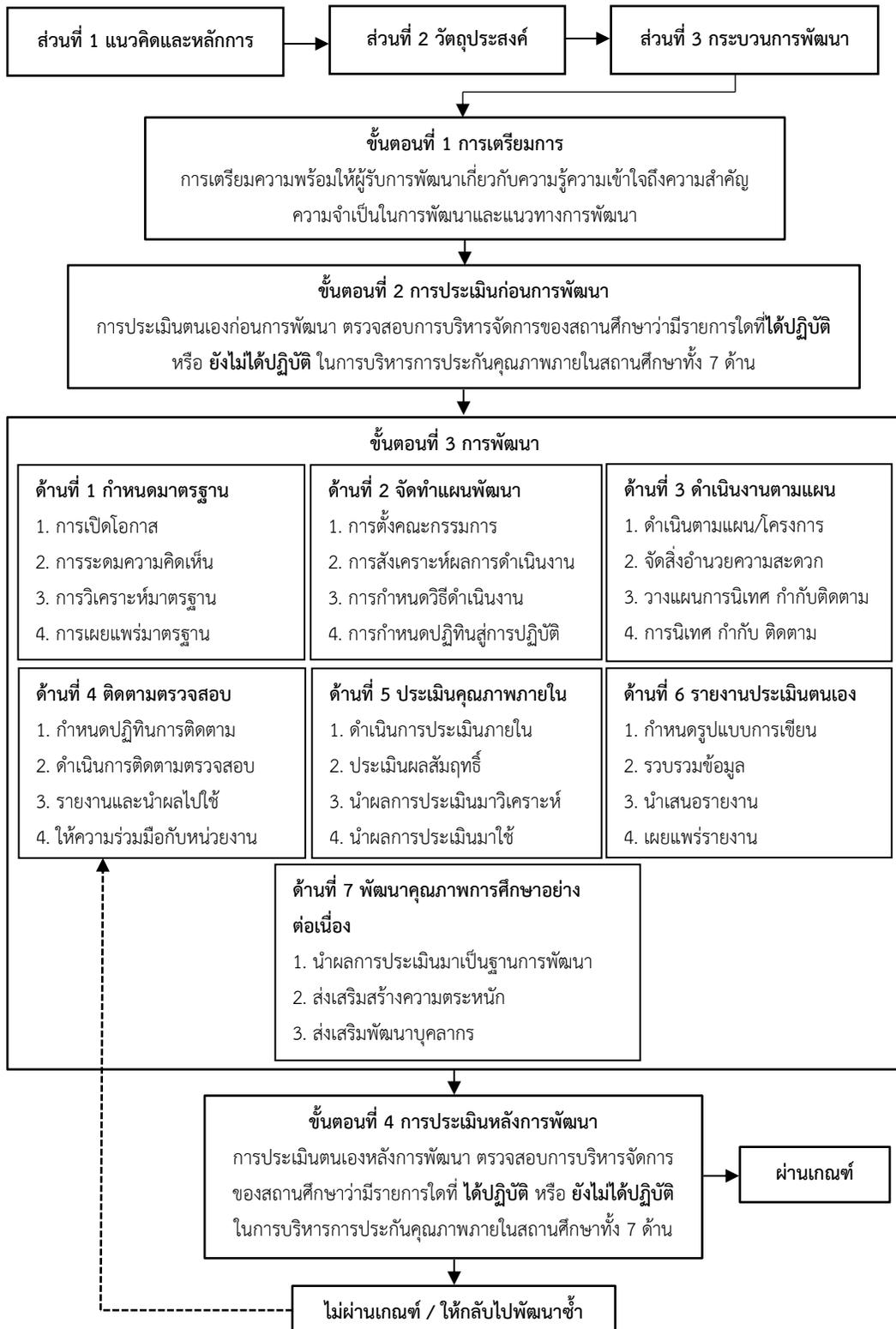
2.3 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 พร้อมกับคู่มือการใช้รูปแบบ แบบประเมินและหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจัดส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิส่งแบบประเมินกลับคืนทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน หลังจากนั้นผู้วิจัยนำรูปแบบพร้อมกับคู่มือการใช้รูปแบบไปให้ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน ทดลองใช้รูปแบบเป็นระยะเวลา 1 เดือน หลังทดลองใช้ให้ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 และขอความอนุเคราะห์ให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งแบบประเมินกลับคืนทางไปรษณีย์

2.4 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลการประเมิน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 พบว่า

1.1 รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

1.2 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามกรอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายกระทรวง พ.ศ. 2561 โดยการบริหารจัดการใน 7 ด้าน ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นสื่อสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรในการขับเคลื่อนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้รับการพัฒนาได้เข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนามีคำชี้แจงกำหนดข้อตกลงในการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา เป็นการประเมินตนเองก่อนการพัฒนาโดยตรวจสอบการบริหารจัดการของสถานศึกษาว่ามีรายการใดที่ได้ปฏิบัติหรือยังไม่ได้ปฏิบัติในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 6) ด้านการรายงานการประเมินตนเองที่เป็นรายงานประจำปี และ 7) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละด้านมีองค์ประกอบย่อย คือ แนวคิด ประเด็นการพัฒนา การบริหารจัดการ และปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา เป็นการประเมินตนเองโดยการตรวจสอบการบริหารจัดการของสถานศึกษาว่ามีรายการใดที่ได้ปฏิบัติหรือยังไม่ได้ปฏิบัติในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทั้ง 7 ด้าน โดยมีเกณฑ์การประเมินคือต้องผ่านเกณฑ์รายด้านและรายข้อตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถ้าไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้กลับไปพิจารณาจุดบกพร่องในแต่ละข้อของการบริหารจัดการในแต่ละด้านเพื่อพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาซ้ำในแต่ละด้าน

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีดังนี้

2.1 การประเมินด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ข้อความ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน (ส่วนที่ 1 แนวคิด และหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ และส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา)	4.40	0.89	มาก	4.80	0.44	มากที่สุด
2. การจัดลำดับโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.80	0.44	มากที่สุด	4.80	0.44	มากที่สุด
2. คำอธิบายรูปแบบ						
3.1 ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ	4.60	0.54	มากที่สุด	4.60	0.54	มากที่สุด
3.2 ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์	4.00	0.70	มาก	4.40	0.54	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อความ	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3.3 ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน	4.80	0.44	มากที่สุด	4.60	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา	4.60	0.54	มากที่สุด	4.60	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา	4.60	0.54	มากที่สุด	4.60	0.54	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 7 ด้าน	4.80	0.44	มากที่สุด	4.80	0.44	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา	4.60	0.54	มากที่สุด	4.40	0.54	มาก
ภาพรวม	4.57	0.39	มากที่สุด	4.62	0.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่ารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยภาพรวมมีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 1 โครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ และข้อ 3 คำอธิบายรูปแบบในส่วนที่ 2 วัดดูประสงค์ มีความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเหมาะสมของรูปแบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$, S.D.=0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 3 คำอธิบายรูปแบบในส่วนที่ 2 วัดดูประสงค์ และส่วนที่ 3 ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13

ข้อความ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. คำแนะนำการใช้คู่มือ	4.82	0.38	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
2. ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ	4.75	0.43	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ส่วนที่ 2 วัดดูประสงค์	4.80	0.40	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
4. ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนา						
ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการพัฒนา	4.72	0.45	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา	4.67	0.47	มากที่สุด	4.70	0.46	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.75	0.43	มากที่สุด	4.77	0.42	มากที่สุด
ด้านที่ 1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา						
- แนวคิด	4.70	0.46	มากที่สุด	4.70	0.46	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.72	0.45	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.60	0.49	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.52	0.55	มากที่สุด	4.55	0.55	มากที่สุด
ด้านที่ 2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา						
- แนวคิด	4.80	0.40	มากที่สุด	4.70	0.46	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อความ	ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
- ประเด็นการพัฒนา	4.65	0.48	มากที่สุด	4.77	0.42	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.70	0.46	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.50	0.55	มาก	4.52	0.55	มากที่สุด
ด้านที่ 3 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ						
สถานศึกษา						
- แนวคิด	4.72	0.45	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.52	0.50	มากที่สุด	4.67	0.47	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.52	0.55	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.40	0.54	มาก	4.50	0.50	มาก
ด้านที่ 4 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา						
- แนวคิด	4.75	0.43	มากที่สุด	4.72	0.45	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.62	0.49	มากที่สุด	4.62	0.49	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.52	0.59	มากที่สุด	4.55	0.55	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.47	0.59	มาก	4.47	0.55	มาก
ด้านที่ 5 ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา						
ของสถานศึกษา						
- แนวคิด	4.82	0.38	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.70	0.46	มากที่สุด	4.57	0.50	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.67	0.47	มากที่สุด	4.65	0.48	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.65	0.53	มากที่สุด	4.65	0.53	มากที่สุด
ด้านที่ 6 ด้านการรายงานการประเมินตนเองที่เป็นรายงานประจำปี						
- แนวคิด	4.80	0.40	มากที่สุด	4.80	0.40	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.67	0.47	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.77	0.42	มากที่สุด	4.72	0.45	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.67	0.47	มากที่สุด	4.77	0.42	มากที่สุด
ด้านที่ 7 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง						
- แนวคิด	4.72	0.45	มากที่สุด	4.85	0.36	มากที่สุด
- ประเด็นการพัฒนา	4.52	0.55	มากที่สุด	4.75	0.43	มากที่สุด
- วิธีการบริหารจัดการ	4.67	0.47	มากที่สุด	4.72	0.45	มากที่สุด
- ปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ	4.65	0.48	มากที่สุด	4.70	0.46	มากที่สุด
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา						
ภาพรวม	4.66	0.28	มากที่สุด	4.70	0.27	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่ารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 โดยภาพรวมมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=0.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นข้อ 4 กระบวนการพัฒนา ในส่วนของปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของด้านการจัดทำแผน ด้านการดำเนินงานตามแผน และด้านการติดตาม

ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.70$, $S.D.=0.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ข้อ 4 กระบวนการพัฒนาในส่วนของปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จของด้านการดำเนินงานตามแผน และด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถเลือกใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรในการขับเคลื่อนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลอย่างรอบด้านก่อนที่จะสร้างรูปแบบ โดยมีการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้องชัดเจนและนำมาเป็นประเด็นในการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เนื้อหาจากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (Maprajong, Sakpakomkan, & Vajarintarangoon, 2020, pp. 87-89) มากำหนดเป็นข้อคำถามเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขหรือวิธีการที่ทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus group discussion) ผู้วิจัยได้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความโดดเด่นเป็นที่ยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนประสบผลสำเร็จเชิงประจักษ์ การที่ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาร่วมสนทนากลุ่มทำให้ได้ข้อมูลคุณภาพเพื่อนำมาสร้างรูปแบบ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นเนื้อหาสาระสำคัญนั้นมีประเด็นที่ชัดเจน ระบุแนวคิดวิธีการบริหารจัดการ และระบุปัจจัย/เงื่อนไขสู่ความสำเร็จ อีกทั้งองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสมาน อัสวภูมิ (Asawapoom, 2015, p. 71) ที่กล่าวถึงสาระของรูปแบบที่ใช้เป็นแนวทางดำเนินงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ หลักการและทฤษฎีพื้นฐาน องค์ประกอบหลักของรูปแบบ แนวทางการประเมินผล และเงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ รูปแบบที่ดีจะมีวิธีดำเนินงานของรูปแบบโดยการกำหนดภารกิจหลัก กระบวนการวิธีการ กิจกรรม และอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินงานเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

นอกจากนี้รูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นยังมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของพระสุรรัตน์ วชิโร (อาษาสิงห์) (Wajiro (Asasing), 2016, p. 122) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของเจ้าสำนักศาสนศึกษาแผนกธรรม-บาลี จังหวัดนครราชสีมา พบว่ารูปแบบมีโครงสร้างและขั้นตอนการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 แนวทางการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 การประเมินก่อนการพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของธนิภา กริธาพล (Kreethapon, 2017, p. 116) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนากะภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 พบว่ารูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วยโครงสร้างและองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การเตรียมการพัฒนา ส่วนที่ 2 กระบวนการพัฒนา และส่วนที่ 3 ภารกิจ 10 ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมคู่มือการใช้รูปแบบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของฉัตรชัย ตั้งศรีทอง (Thongsretong, 2018, p. 158)

ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่าโครงสร้างของรูปแบบ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดและหลักการ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ ส่วนที่ 3 กระบวนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาพอเพียง โดยมีองค์ประกอบในการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการก่อนการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 ประเมินตนเองก่อนการพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง 5 ด้าน 13 ประเด็นการพัฒนา ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปิ่นทาร์รี่ อัครเศรษฐนันท์ (Akkarasedthanon, 2018, p. 200) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง พบว่า โครงสร้างของรูปแบบ ประกอบด้วย 5 ส่วน คือ 1) แนวคิดและหลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีดำเนินงาน 4) การประเมินผล และ 5) เงื่อนไข

2. การประเมินรูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 มีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบที่ดีมีประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เป็นอย่างดี อีกทั้งเป็นเครื่องมือให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนาตนเองและองค์กรเพื่อขับเคลื่อนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เผยแพร่ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งได้นำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีกระบวนการในการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้อง ชัดเจน และนำไปประเด็นการพัฒนาที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติได้น้อย ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์จากการปฏิบัติงานด้านการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ มากำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องตามหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและอธิบายปรากฏการณ์เชิงเหตุผลได้อย่างชัดเจนนำไปสู่การสร้างความคิดใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Keeves (1988, p. 560) ที่ได้กล่าวถึงรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง การสร้างรูปแบบเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้าง เพื่อนำผลที่ได้มากำหนดกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการสร้างรูปแบบ เนื่องจากมีวิธีการที่หลากหลายก่อให้เกิดความรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับแนวคิดการประเมินรูปแบบของ The joint committee on standards for educational evaluation (2000, p. 399) ที่ได้เสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบใน 4 ด้าน คือ ประเมินความถูกต้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 จากการศึกษาครั้งนี้ไปเผยแพร่ เช่น ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ แต่ละเขตพื้นที่ มอบให้ผู้บริหารสถานศึกษาทั้งใหม่และเก่านำไปพัฒนาตนเองและองค์กรในการขับเคลื่อนการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ผู้รับผิดชอบในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาการนำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหาร การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ไปปรับใช้คู่กับเทคโนโลยี โดยจัดทำเป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-document) ใน Website ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ ควรนำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 13 นี้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและองค์กรในการขับเคลื่อน การบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์ของการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการภาค 13

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภูมิภาคอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

Akkarasedthanon, P. (2018). *The Model of Good Governance for School Administration under the Secondary Education Service Area Office in the Lower North-Eastern*. Dissertation, Doctoral of Philosophy Program in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima. (In Thai)

Asawapoom, S. (2015). *Model of Integrating Internal Quality Assurance System and Administration for Middle-Sized Basic Education Schools* (2nd ed.). Ubon Ratchathani : Ubonkit Offset Printing. (In Thai)

Bureau of Educational Testing. (2010). *Guidelines for Development of Internal Quality Assurance System of Educational Institutions under the Ministerial Regulation on the Quality Assurance System of Educational Institutions and Regulations 2010*. Bangkok : Bureau of Educational Testing. (In Thai)

Bureau of Educational Testing. (2011). *Guidelines for Assessment Quality of Basic Educational Standards and Internal Quality Assessment of Educational Institutions*. Bangkok : Buddhism Bureau Publishing. (In Thai)

Keeves, P. L. (1988). *Model and Model Building Education Research Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford : Pergamon.

Kreethapon, T. (2017). *A Model for Ethical Leadership Development of School Administrators under the Offices of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Areas 1-7*. Dissertation, Doctoral of Education in Leadership Program in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima. (In Thai)

- Maprajong, S., Sakpakornkan, N., & Vajarintarangoon, K. (2020). States and Problems on Internal Quality Assurance in Basic Education Schools under Regional Education Office No. 13. *The 7th International Conference Materials on Education (ICE 2020) “ Research on Teaching and Learning Toward Professional Development in a Changing World”* On the Occasion of Our 50th Anniversary, the Faculty of Education, Silpakorn University on June 6, 2020 (pp. 83-91). (In Thai)
- Piboon, S. (2014). Efficiency Curriculum Management of the Instruction Material Seminar. *Administrative of Secondary School Director 4 Regions (South) version 1, 9-11 April 2014* (pp. 5-6). Suratthani : Diamond Plaza Hotel. (In Thai)
- The Joint Committee on Standards for Educational Evaluation. (2000). *Standards for Evaluations of Educational Programs, Projects, and Materials*. New York : McGraw-Hill.
- Thongsretong, C. (2018). *The Development of Administration Models for Sufficiency Economy Schools under Lower Northeastern Regional Primary Educational Service Area*. Dissertation, Doctoral Degree of Philosophy in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima. (In Thai)
- Wajiro (Asasing), S. (2016). *A Model for Leadership Traits Development of Dhamma-Pali Buddhist Institute Heads in Nakhon Ratchasima Province*. Dissertation, Doctoral of Education in Leadership Program in Educational Administration, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Nakhon Ratchasima. (In Thai)

ผู้เขียนบทความ

นางสาวสุกัญยามาศ มาประจง

นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
เลขที่ 439 ถนนจรัส ตำบลในเมือง
อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
Email: sukanyamart.map@bru.ac.th

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์
อาจารย์ ดร.โกวิท วัชรินทรางกูร

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์